

גנזי המלך

ארבע נספות

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת

317

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-677779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה אִינּוֹ שִׁמְעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וַיִּסְרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם"

במה שונה בן סורר ומורה מישמעאל?

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

הקב"ה שאין העולם יכול להתקיים במידת הדין ושיתוף עמו מידת הרחמים וזהו שענה להם הקב"ה למלאכים שאינו דן את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה. כלומר: שבכך יש שותפות של הדין עם הרחמים, שאין הרחמים מכחישים את הדין ואין הדין מכחיש את הרחמים. אבל המלאכים אין יכולים להשיג דבר זה, רק "קל דעות" ה"ם" (שמואל א ב) אבל עכ"פ קושיית הרא"ם בעינה עומדת: למה בן סורר ומורה נידון על שם סופו? והרי זה נסתר ממה דאר"י בר"ה דאין הקב"ה דן 'אלא לפי מעשיו של אותה שעה' וכדפירש"י: 'ואפי' הוא עתיד להרשיע לאחר זמן'.

והנה ממה שקטרגו עליו המלאכים בכך, שמע מינה שכח האכזריות כבר היה בישמעאל עצמו, דאל"כ מה הוא אשם במה שבני בניו אחרי אלף ומאתים שנה יתאכזרו על בני ישראל. וצ"ל: שכבר היתה נטיה של אכזריות בישמעאל עצמו וכל צאצאיו שראינו בהם מידה זו, ירושה היא להם מאבי אביהם ישמעאל. וכמו בכל אילן הכל הולך אחר הזריעה הראשונה, איזה גרעין של פרי שזורעים בארץ אותו פרי צומח ויוצא באילן ואם זרע סם המות יוצא סם המות וכל הגידולים היוצאים מאילן זה לעולם כולם הם אותו המין שנזרע ומכח השורש הראשון הם באים ולכן קטרגו המלאכים על ישמעאל ותבעו לעשות אתו משפט.

אבל כבר אחז"ל (ב"ר פי"ב טו): 'ראה

וברש"י: 'בן סורר ומורה אינו חייב עד שיגנוב ויאכל תרשימר בשר וישתה חצי לוג יין... ובן סורר ומורה נהרג ע"ש סופו. הגיעה תורה לסוף דעתו, סוף שמכלה ממון אביו ומבקש לימודו ואינו מוצא ועומד בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות. אמרה תורה; ימות זכאי ואל ימות חייב' ע"כ. המהרש"א ב'סנהדרין' שם מביא קושית הרא"ם בחומש פרשת 'וירא', עה"פ: 'וישמע אלקים... אל קול הנער באשר הוא שם' ('בראשית' כא). שבגמרא (ר"ה טז). הרי מצינו: ד'אמר ר' יצחק: 'אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה, שנאמר: 'כי שמע אלקים אל קול הנער באשר הוא שם' וברש"י: 'ואפי' הוא עתיד להרשיע לאחר זמן'.

ומצינו ב'בראשית רבה' (נג יד): 'אמרו לפנינו: 'רבון העולמים אדם שהוא עתיד להמית את בניך בצמא אתה מעלה לו באר?' אמר להם: 'עכשיו מה הוא צדיק או רשע?' אמרו לו: 'צדיק!' אמר להם: 'איני דן את האדם אלא בשעתו' ע"כ. ולפי"ז קשה למה בבן סורר ומורה דנים אותו על שם סופו ואומרים: 'מוטב שימות זכאי ואל ימות חייב' הרי טענה זו טענו המלאכים על ישמעאל: 'אדם שהוא עתיד להמית את בניך בצמא, אתה מעלה לו באר', 'מוטב שימות זכאי' עכשיו ולא יבוא לכלל זה.

המשך בעמ' 2 <<<

תמונות מהרצאתו של הרב אמנון יצחק שליט"א בשבוע שעבר בבית שאן

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

המידה שלא יצאה עדין מכה אל הפועל, מפני שהאדם בעל בחירה ויכול לשנות מידותיו לטוב. אבל בן סורר ומורה זה שהוא התרגל להיות זולל וסובא, בטל כמעט בחירתו והרי הוא כבעל חי שאינו יכול לשלוט בעצמו ולא למלאות תאוותו ולכן סופו ודאי שיכלה ממון אביו ומבקש לימודו ואינו מוצא ו'עומד בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות' ובא ממילא לידי חיוב מיתה, לפיכך הוא נידון כאילו כבר עבר עכשיו במעשה על איסור שחייב מיתה ו'מוטב שימות זכאי', כלומר: שימות רק כאילו עבר על חיוב סקילה, משימות כשיעבור על חיוב מיתה ממש.

עכ"פ למדנו; שההרגל נעשה טבע שני, טבע שהוא קשה מן הראשון, שהראשון היינו: טבע שנולד בו כמו בעל תאוה, או אכזר וכדומה, הרי זה רק ככה וכיון שהוא בעל בחירה בידו לשנות טבעו ואין דנין אותו על זה כל זמן שלא עשה מעשה המחייבו להביאו למשפט, משא"כ אם התרגל בתאוה וכיו"ב, אפשר גם אם לא נולד בטבע זה, אבל מגרה יצה"ר בנפשו, שוב לא ימלט מעונש אף באשר הוא שם, כי בעל כרחו יבוא לידי עבירה גמורה וירד לבאר שחת ר"ל.

מעשה ק"ו ב'מידה טובה המרובה חמש מאות פעמים, מה טוב לו לאדם בזה ובבא לנצח נצחים, אם ירגיל עצמו בפרט בבחורות בדרכים המביאים לידי מעשים טובים בהיפוך מזולל וסובא, אשרי לו ואשרי חלקו, אין לשער עד כמה יקל לו לכוון לבו לעבודתו יתברך ובכל ימי חייו יהיה מאושר. וזהו מ"ש ('משלי' כב): **"תנך לצער על פי דרכו גם פי זקין לא יסור מִמֶּנָּה"**, פירושו: אם תחנך את הנער שילך בדרך אשר תוית לו, כלומר: שתרגילהו הלך וחזור בטוב, אז אתה מובטח שגם **"פי זקין לא יסור מִמֶּנָּה"**. (לב אליהו). ■

ע"ש סופו. אע"פ שגלוי לפניו יתברך שסופו להרשיע, כי היות האדם בעל בחירה יכול לשנות כוחותיו לטובה; כמו שמצינו אצל דוד המלך ע"ה, לכן אין לדון שום אדם על איזה כח שנמצא בו אע"פ שהוא רע, שהרי ביד האדם להפוך הכח לטוב, אלא דוקא אם באותה שעה כבר הוציא האדם את הרעה מכה אל הפועל. וזהו מה שענה הקב"ה למלאכים שקטרגו על ישמעאל, שמכיון שעכשיו הוא צדיק, כלומר: צדיק במעשה, אע"פ שבכח אינו צדיק שיש בו אמנם ממידת אכזריות, מ"מ **"שִׁמְעֵ אֱלֹקִים אֵל קוֹל הַנֶּעֱר בְּאָשֶׁר הוּא שָׁם"** וכמ"ש: **"ואפי' הוא עתיד להרשיע לאחר זמן"**.

ובזה נבין שפיר תירוצו של הרא"ם, דלפיכך בן סורר ומורה נידון על שם סופו, משום שכבר התחיל בדרכים המביאים למעשים הרעים שבסופו עכ"ל. **"כמ"ש חז"ל (סנהדרין עב.): ד'אינו חייב עד שיגנוב ויאכל תרטימר בשר וישתה חצי לוג יין"** ולכן נהרג ע"ש סופו, שע"י שהתרגל בדרכים אלו; **"סוף שמכלה ממון אביו ומבקש לימודו ואינו מוצא ועומד בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות"**.

ולכאורה קשה, הרי זהו שאמרו שם: 'תניא ר"י הגלילי אומר: 'וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אמרה תורה יצא לבני"ד ליסקל? אלא הגיעה תורה לסוף דעתו' , א"כ, הדרא קושיא לדוכתא; וכי מפני שאכל תרטימר בשר יהא נדון ע"ש סופו? הא 'אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה'? ואע"פ שגלוי לפניו יתברך שעתיד להרשיע. ובמאי גרע בן סורר ומורה? הרי סוף סוף הוא רק עתיד להרשיע לאחר זמן בעבירות שיתחייב עליהם סקילה.

אבל לפימ"ש שפיר יש להבין, דהכי קאמר: לפיכך אין הקב"ה דן את האדם עבור

לרעה עבור כח אכזריות שבו, שהרי יכול להשתמש במידה זו ברשות ב"ד במקום מצוה וכדאמרין ב**גמרא** ('שבת קנו.): **'דלהוי טבחה, או מוהלא'** ומובן פשוט שדוד אשר היה נזהר מאד ועיבד מידותיו, הרי מה שהיה הורג ע"פ סנהדרין לא היה בו מן האכזריות ולא כלום, אלא רק עשיית מצוה וקיום רצון ה'. וצא ולמד משמואל עצמו דכתיב: **"וַיִּשְׁפָּךְ שְׂמוּאֵל אֶת אָגַג לִפְנֵי ה' בַּגְּלָגֶל"** ('שמואל א טו). **ואחז"ל (תנחומא 'תצא' ט): 'מה עשה לו? היה מחתך בבשרו; זתים זתים ומאכילו לנעמיית. ורבנן אמרי: העמיד ארבעה קונדיסין ומתחו עליהם. אמר לו אגג לשמואל: 'וכי כך ממייתים את השרים מיתות המורות'? א"ל שמואל: 'כְּאֶשֶׁר שְׁפָלָה נְשִׁים תְּרַפָּה' ע"כ.**

ויש להתבונן מה תלמוד לומר **"וַיִּשְׁפָּךְ... לִפְנֵי ה' בַּגְּלָגֶל"**? הכי קאמר קרא; שלא תאמר ששמואל היתה בו ממידת אכזריות ח"ו, לא מיניה ולא מקצתיה. אצל שמואל היה הכל מצוה טהורה כהקרבת קרבן לפני ה' כזבח זבח בגלגל! **"וַיִּשְׁפָּךְ שְׂמוּאֵל אֶת אָגַג"**, שהביע אותו עם חרבו לשנים, אבל כל המעשה היה אצל שמואל כהקרבת קרבן שעומד לפני ה' ושוחט את הזבח וזורק את דמו על המזבח. וכן דוד המע"ה, כל מה ששפך דם ע"פ סנהדרין היה בקדושה וטהרה כהקרבת קרבנות וזהו שאחז"ל ('שבת ל:): שאמר הקב"ה לדוד שבשבת ימות וביקש שימות בא' בשבת. **'א"ל: "כבר הגיעה מלכות שלמה בנדך" ... א"ל: "א"כ אמות בערב שבת"**, **'א"ל: "פי טוב יום בְּתַצְרִיךָ מֵאֲלֶף"** ('תהילים' פד). **מאלף עולות שעתידי בנדך להקריב לפני ע"ג המזבח'**.

מעשה נבין הטעם שאין הקב"ה דן את האדם, אלא לפי מעשיו של אותה שעה ולא

רכסים מתנס רכסים הרקפות 1 ביום ראשון יב' אלול 22/08/10

כניסה 10 ש"ח

השערים יפתחו ב' 20:00 תחילת התוכנית 20:30

רמת השרון אודיטוריום קרית הצעירים סמטת בת השואבה ביום שני יג' אלול 23/08/10

כניסה 10 ש"ח

השערים יפתחו ב' 20:00 תחילת התוכנית 20:30

נהריה היכל התרבות שדרות העצמאות 6 ביום שלישי יד' אלול 24/08/10

כניסה 10 ש"ח

השערים יפתחו ב' 20:00 תחילת התוכנית 20:30

חצור הגלילית מתנס חצור הגלילית ההסתדרות 1 ביום רביעי טו' אלול 25/08/10

כניסה 10 ש"ח

השערים יפתחו ב' 20:00 תחילת התוכנית 20:30

ההרצאות מאובטחות

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET

דברי הלכה

"בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ"

'שולחן ערוך' 'חושן משפט' סימן שלט

(ג'י בשם התוספת פרק המקבל).
 4. שכיר שעות; אם כלה שכירותו ביום, יש לו תשלום כל אותו יום. אם כלה בלילה, יש לו תשלום כל אותו הלילה.
 5. שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע; יצא ביום, גובה כל אותו היום. יצא בלילה, גובה כל אותו הלילה. ■

יט יא). שכיר לילה; זמנו ליתנו לו כל היום, לא נתנו לו, עובר עליו בערב משום: "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ" ('דברים' כד טו). הגה: ופועלים דידן שאין עושין מלאכה עד הלילה, כיון ששקעה עליו חמה, עובר עליו משום: "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ". ואם עשה מלאכה עד הלילה, יש לו זמן כל הלילה, אע"פ שלא שכרו בפירוש כן ודאי אדעתא דהכי אגריה

1. מצוה לתת שכר שכיר בזמנו ואם אחרו, עובר בלאו. אחד שכר אדם, או בהמה, או כלים. אבל על שכר קרקע, יש מי שאומר שאינו עובר.
 2. כל הכובש שכר שכיר, כאלו נוטל נשמתו ועובר בחמשה לאוין ועשה.
 3. איזהו זמנו: שכיר יום; יש לו זמן ליתנו לו כל הלילה. לא נתנו לו, עובר עליו בבקר משום: "לא תלין" (ויקרא

דברי אגדה

ג). עבד שרבו מקרבו לדונו וממהר להעידו, תקנה יש לו?
 ובגמרא במסכת 'בבא מציעא' (ק"ב): 'כל הכובש שכר שכיר, כאילו נוטל נפשו ממנו'. ■

ועוד הגמרא במסכת 'תגיגה' (ה). אומרת: 'רבי יוחנן כי מטי להאי קרא בכי: "נְקַרְבְּתִי אֲלֵיכֶם לַמִּשְׁפָּט נְהִייתִי עַד מִמָּהָר בְּמִכְשָׁפִים וּבְמִנְאָפִים וּבְנִשְׁפָּעִים לְשָׂקֶר וּבְעִשְׂקֵי שָׂכָר שְׂכִיר" ('מלאכי

הגמרא במסכת 'סוכה' (כט): אומרת: 'אמר רב: "בשביל ארבעה דברים נכסי בעלי בתים יוצאין לטמיון: על כובשי שכר שכיר ועל עושקי שכר שכיר" 'וכו'.

בירור הלכה

ב'תשובות והנהגות' (ח"ג תע סוס"ק ד) נקט: שאם לא הודיע לפועל שהקנה לו, אין זה מועיל כלל, אבל הגר"ח קניבסקי שליט"א סובר שמועיל לזכות בלי להודיעו, רק לכתחילה יודיעו שמזכה לו.

בשו"ת 'תורה לשמה' (ק"ז) דן: במי שקיבל שבת ונזכר ששכח לשלם שכר לפועליו, אם ישאל ויתיר קבלתו על מנת שיוכל לפרוע? ואם מהני להקנות על ידי אחר ולא צריך להשאל? ■

מועיל להקנות לו שכרו על ידי אחר לקיום העשה ושלא יעבור בלאו?
תשובה: בעל 'הלכות קטנות' הסתפק בזה. ולכאורה הדבר תלוי בחקירה: אם שורש המצוה ליתן שכרו ביומו זו זכות ממונית של הפועל מהלכות 'חושן משפט' ולפי זה מסתבר שתועיל הקנאה על ידי אחר, או שזה הלכה מחודשת בתורת מצוה וגמילות חסדים: "אֲלֵיוֹ הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ" ('דברים' כד). ובהקנאה על ידי אחר לא מקיים זאת.

האם בכל הלנת שכיר עובר גם על הלאו וגם מבטל המצות עשה של: "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ"?
תשובה: בעל הבית עובר בלאו דוקא כשתבעו השכיר ויש לו ולא נתן. מכל מקום, גם כשלא תבעו אם לא נתן הפסיד המצות עשה. ה'חפץ חיים' כתב ב'אהבת חסד' (ט ז): שאם אין לבעל הבית, נראה שצריך ללוות כדי לקיים את המצות עשה. כשהשכיר רחוק מהבעל הבית האם

פרשת 'כי תצא'

"לא תעשק שכיר"

מתי לא עובר על "לא תלין"?

פנינים לפרשה

"לא תראה את שור אחיד או את שני נדחים והתעלמת מהם" (כב א)

כל כך הקפידה התורה על אבידת ממונו של חברו. ולמה אבד לו הממון, הלא הוא אשם בכך בדרך כלל, הלא היה ביכולתו לשמור את ממונו שלא יאבד ממנו ובגלל עצלותו מלשמור ממונו, אבד לו הממון. וכשאדם אחר רואה צריך ומחויב מן התורה לפנות את זמנו לרדוף אחר השור האבוד ברחובות קריה לתופסו להביאו אל ביתו, לדאוג לטיפולו ולצרכיו השונים, לסבול את נוכחותו עם כל הדברים הנלווים, בכדי להשיבו אל בעליו.

אם כך הקפידה התורה על דברי הממון של חברו, כמה הקפידה על השבת קניניו הרוחניים ובמיוחד כשאינו אשם בכך, אלא הוא כתינוק שנשבה ובמיוחד כשהוא חפץ ומתחנן לפנינו; "אנא למדוני תורה, אנא קרבוני תחת כנפי השכינה", מה נענה על כך בבא יום הדין הגדול והנורא.

מִרְן הַגְּרָא"מ שַׁךְ זצ"ל כותב על כך דברים כדרבנות ואלו דבריו: כשחושבים ומתבוננים על מהלך החיים כיום, מרגישים כי המיוחד בתקופתנו הוא, שהזמן אינו חד גוני ורגוע כבימים עברו, אלא קיימת התפתחות והשתנות מצבים באופן מהיר מאד, בכל השטחים מתחדשים דברים בקצב מזורז. במילי דעלמא רואים ממש התפתחות מסחררת משנה לשנה, דברים שלפנים נמשכו עשרות שנים עד שתבא התפתחות משלב לשלב וכיום הכל משתנה ומתחדש בקצב כל כך מהיר, בכעין בהלה של חטיפה. ואפשר להכיר בכיוון הדברים, מגמה משמים להגיע במהירות להשלמה המכוונת במהלך החיים הרגיל של העולם הזה.

גם בעסקנות בעיניים רוחניים, נשתנה המצב לגמרי וההתפתחות בזה היא בצורה לא טבעית לגבי המהלך הרגיל שהכרנו בשנים שעברו, עניות נוראה בתורה ואפשר לפעול בו גדולות ונצורות. ואף שכל אחד אם יתבונן בעצמו, יחשוב מה

אני להושיט יד ולסייע בריבוי כבודו של מלך העולם, אולם מצד שני אדרבא, הזדמנות נפלאה לפנינו, דוקא משום שאין מי שיעשה, אם כן יכולים אנו הקטנים לזכות בזכות הגדולה.

הרחוב היום כה רחוק מחיים רוחניים, האנשים כל כך מגושמים, עד שאין כבר שפה משותפת איתם, לא מבינים כלל מה רוצים מהם ומה העול בדברים שהם ההיפך הגמור מרוח התורה ורצון ד', עולמם אחר לגמרי. דרך ההצלה היא 'משכחו לבית המדרש' שם מקבל האדם הבנה וגישה לתורה ועי"ז יתכן שיושפע וישנה אורח חייו לטובה.

לכן חוב קדוש על כל אחד לקבל על עצמו, פעם או פעמים בשבוע להגיד שיעור במקומות הזקוקים לכך. שמעתי שיש המסתפקים אולי זה ביטול תורה למי שתורתו אומנתו, לדברים אחרים מבטלים ובה מסתפקים? והרי ברור שאין זו שאלה! ובוודאי שמותר ומחויב כל אחד לעשות לפי כוחותיו ללמוד וללמד. הזמן המיוחד של תקופתנו זועק: "עשו"! האפשרויות בה גדולות ומי הוא זה העומד מן הצד?

ההנהגה גלויה משמים להורות לנו לחטוף ולאסוף זכויות. הימים ימי עקבתא דמשיחא, כיצד נקבל פניו וכיצד נכין עצמנו לבואו? הרי צריך להתקרב אליו. וההכנה בזה היא להימצא בערנות של חטיפת מצוות, ימות המשיח יהיו כידוע ימים שאין בהם חפץ ועכשיו ההזדמנות. הכל מורה לנו על כך לחטוף משפע האפשרויות העומדות לפנינו. וחייב כל אחד להתאים עצמו לזמן ולטכס עצה עם העוסקים בהפצת התורה, לעמוד לרשות המארגנים לדבר מצוה ולהשתתף עמהם בכל כחו ואפשרותו. עכ"ד.

"לא תחרש בשור ובחמור יחדיו" (כב י)

כתבו בעלי התוספות: לפי שהשור מעלה גרה ומצטער החמור כשישמע את השור שאוכל. וע"ע מש"כ בזה ה'משך חכמה'.

"לא תתעב אדמי... לא תתעב מצרי" (כג ח)

כתב רבי יעקב קמינצקי זצ"ל בספרו 'אמת ליעקב': הנה לשון התנא בכל מקום להקדים מצרי לאדומי ואין זה כסדר הכתוב.

וטעם הדברים: לפי שגם לשון המקרא וגם לשונם של חכמינו ז"ל נקטו בדרך 'לא זו אף זו', לפי שהסברא הפשוטה היא לתעב מצרי יותר מאדומי, שהרי היינו אצלם עבדים שנים רבות ועינו אותנו וכו'. וכמש"כ פה ברש"י. ולפיכך בקרא דמיירי גבי: "לא תתעב" הזכיר קודם האדומי, כלומר: לא רק על האדומי אתה מזהיר שהרי אחיך הוא, אלא ג"כ על המצרי. אבל המשנה המדברת לענין איסור חיתון הסדר הוא הפוך, שלא רק עם מצרי אסור להתחתן אלא אפילו עם האדומי, למרות שהוא אחיך. וכתב שעיקר הדבר נמצא כבר בפירושו התוי"ט למסכת 'יבמות' (פ"ח מ"ג).

"לא תעשק שכיר" (דברים' כד)

בספר 'חנוכת התורה' הקשה: מדוע אין שכר מצוה בעולם הזה? הרי כתוב:

"בְּיוֹמוֹ תִּתֶּן שְׂכָרוֹ" אלא, דקיי"ל שאם שכר את הפועל על ידי שליח אינו עובר משום: "לא תלין" ('ויקרא' יט). וכיון שהתורה ניתנה על ידי שליחותו של משה רבנו, לכן אין בזה משום "לא תלין".

"וְהָיָה אִם בֶּן הַפֹּת הִרְשָׁע וְהַפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט" (כה ב)

כתב האו"ח: אמר "בן" בחיריק רמז שצריך להתבונן בו לדעת אם יכול לסבול מהמכות. אבל אם אמדוהו לפחות מכן, אינו לוקה אלא לפי מה שאמדוהו, כמבואר בחז"ל. ■

לאור הביקוש האדיר

לחלוקת אנציקלופדיות בכל רחבי הארץ
הוחלט לכסות את כל בתי האב בישראל (1,750,000) למעט אומות העולם
ניתן לרכוש מנית זכות בסך *\$1000 להשלמת המבצע

כל החורם מניה מובטח לו
שהוא בן העולם הבא

* שער הדולר לפי 4.2

ספד ר' עקיבא על בנו ר"ש בבית הקברות ואמר:

"יודע אני שהוא בן העולם הבא שזיכה את הרבים"... שמגלגלין זכות ע"י זכאי!... (מסכת שמחות פרק ח')

לפרטים 054-7408531 050-6500666

מבצע מדהים בשופר!

- 2 ש"ח = דיסק שמיעה
 - 10 ש"ח = 3 דיסקים לצפיה
 - 10 ש"ח = דיסק mp3
 - 30 ש"ח = 'עולם התשובה'
- ניתן להשיג ב'שופר'
רח' מתתיהו 10, בני ברק
03-6777779-553

5 ש"ח בלבד לדיסק!
ניתן להשיג
ב'שופר'
מתתיהו 10
בני ברק
03-6777779

כל פרשת שוויקי וציון גולן עם כל ההוכחות והפסקים
באתר שופר: www.shofar.net

שו"ת חברותא

הנודר בשעת צרה, האם יכול להתיר נדרו?

וז"ל מהרש"ל בספר 'ים של שלמה' 'גטין' (ד מ): פסק; נדר בעת צרה, קבלה בידינו שאין להתירו. וכן נמצא כתוב בשם הגאון ר' יהודה חסיד. ונראה בעיני, שאינו מן הדין, אלא משום סכנה, שלא תחזור עליו הצרה. וכן נמצא בספר חסידים. אבל מן הדין יכולים להתיר נדר הנודר בעת צרה, כדמוכח ממה שאמר דוד: **'נְדַרְךָ לַה' אֲשַׁלֵּם'** (תהילים קטז) וכו' ומאי רבותא דדוד שלא התיר נדריו? והלא ידוע שכל נדריו היו בעת צרה. ע"כ.

והב"ח (ס"ס רכח) **כתב**: בתשובת 'מעיל צדק'; איתא, הנודר בעת צרה לעלות לא"י ואין אשתו רוצה ללכת עמו מפני חולשתה ואינה רוצה להתגרש ממנו, לכאורה נראה שיש לו התרה ואע"פ שמו"ר רבי חזקיה כתב בשם רבנו יהודה חסיד, דמה שנודר אדם בעת צרה אין לו התרה, נראה דבכה"ג שיש מצוה רבה להתיר לו מפני שלום ביתו מותר.

וסמך להמתירים יש מדברי האגודה ('נדרים י'), **שכתב**: **זהא דאמרין ('נדרים כב.)**: **'כל הנודר אע"פ שמקיימו נקרא רשע'**, יש מפרשים דהיינו: אפילו בנודר בעת צרה, דהא מייתי לה על כל נדרים. שמע מינה לפ"ד היש מפרשים; שאפי' אם נדר בעת צרה אסור לקיימו, דהא המקיימו נקרא רשע.

ובשו"ת 'חתם סופר' (חיו"ד י) **כתב**: שהמהר"ם מיניץ לא ידע הטעם לאיסור זה ולכן כתב מה שכתב, אולם בשו"ת 'בנימין זאב' (רסו) המציא טעם נכון מעצמו. וקילסו הרמ"א בתשובה (קג), ע"פ מ"ש הר"א ממיץ, שהנודר לדעת ותועלת חברו וקיבל ממנו טובה, אין מתירין לו, אלא מדעתו. וה"נ הנדר הוא כביכול לטובת הש"ת, **כאומרם: 'נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני'**. ולכן עשה עמו הש"ת טובה להצילו מצרתו. ולכן אין מתירין אלא מרצון הש"ת וכו'. וההיתר לדבר מצוה, משום תועלתו של נותן התורה והרי זה כנודר על דעת רבים דאנן סהדי שהם מסכימים להתיר במקום מצוה וכו' ■

וה"נ הנודר בעת צרה, אם יהיה נשאל על נדרו, יהיה כגונב דעת העליונה, בהיות שנדר בעת צרתו ואחר שקיבל הטובה מהש"ת אינו מקיים מה שנדר.

וכן אמרו במדרש 'תנחומא' ('וישלח' ח): **'א"ל הקב"ה ליעקב: "כשהיית בצרה, נדרת! וכשאתה בריוח, שכחת"?!'**

ובספר 'תשובות ופסקים למהר"ם' (מהדורת כהנא, בחלק התשובות קיא, עמוד קד) **כתב בזה"ל**: 'שאלתי את מהר"ר חזקיה, על אדם אחד שאמר בחוליו: "אני מקבל עלי ללמוד שנה" ולא אמר בלשון נדר או שבועה **והשיב**: ששמע בשם הרב ר' יהודה חסיד, שכל מה שאדם נודר בחוליו, או בעת צרתו כדי שינצל, אין להתיר לו כלל ואע"פ שלא קיבל עליו בלשון קונם, נדר גדול הוא ועובר ב"לא יחל דְכָרו" ('במדבר ל').

וכן בספר פסקי הלכה של רבנו חיים 'אור זרוע' (בדרשותיו 'מטות' סוף עמוד סג) **כתב**: ומצוה לידור בעת צרה, **שנאמר: "נִדְרֶיךָ יַעֲקֹב נִדְרֶיךָ לְאִמְרִי"** ('בראשית כח) – לדורות, שיהיו נודרים בעת צרה. וי"א: שנדר שנודרים בעת צרה, אין לו התרה.

אך בספר 'לקט יושר' (חיו"ד עמוד כד וכה) **כתב**: ונראה, שבמקום דוחק וצער יש להתיר נדר שנודר בעת צרה, **שנאמר: "אָבּוֹא בֵּיתָךְ בְּעוֹלוֹת אֲשֵׁלֵם לְךָ נְדָבִי אֲשֶׁר פָּצוּ שְׁפָתַי נְדָבֶר פִּי בְּצַר לִי"** (תהילים סו). **וכתב הסמ"ג** (בסוף הל' 'נדרים' עשין רמב): **'אֲשֵׁלֵם לְךָ נְדָבִי'** אם לא מדוחק. וראיתי חכמים שהתירו נדר הנודר בעת צרה והיו אומרים לו: "הוי יודע, שהנודר בעת צרה ונשאל על נדרו, צריך לדאוג שתבוא עליו צרה אחרת כמוה".

ויש בידי ספר ישן וכתוב בו שמהר"ר שמואל חסיד הורה שהנודר בעת צרה אין לו התרה עולמית. ובדידי הוה עובדא שנדרתי נדר בימי חוליי לנסוע לקברי אבות ואחר שחזרתי לבריאותי כשלש תקופות, חליתי שנית וציוה דודי הקדוש ז"ל להתיר לי נדרי, כדי שלא אעמוד בנדר בימי סכנה והתירו לי מהר"ר יעקל ועמו הקדוש מהר"ר משה חנוכה ולמדנו מדבריהם שמתירים נדר הנודר בעת צרה מדוחק.

שאלה: אשה שהבן שלה חלה מאד ובצר לה נדרה שאם בנה יקום מחוליו ויבריא, היא תנהיג בביתה הנהגה טובה, אלא שבעלה אינו מוכן שבביתם ינהגו בהנהגה טובה זו, אך לא הפר לה בעלה את נדרה ביום שמעו. וקם הבן מחוליו והבריא לגמרי והאשה היה עז רצונה לקיים את נדרה. ונוצרה בעיה של שלום בית, האם יכול חכם להתיר את נדרה שנדרה בעת צרה כדי לשמור על שלום הבית?

תשובה [מתוך דברי שו"ת 'יביע אומר' חלק ח - יו"ד סימן כ]: לגבי היתר הנדר שנודר בעת צרה, אם יש לו התרה ע"י שאלה או לא? **כתב הרמ"א בהגה (רכח מה)**: **'הנודר בעת צרה, אין להתיר לו נדרו; אלא לצורך מצוה, או לצורך גדול, כדין הנודר על דעת רבים. ומיהו אם התירו, בדיעבד, מותר'**.

ומרן הש"ע (רכח כו) **כתב**: **'הנודר על דעת רבים, אין לו התרה בלא דעתם, אלא אם כן יש מצוה בהתרתו'**. וכתב הרמ"א בהגה: **'ולעשות שלום בין איש לאשתו, או משום צרכי רבים, מקרי דבר מצוה להתירו'**. ע"כ.

ובשו"ת 'מהר"י קולון החדשות' (ו עמוד ל) **נשאל**: במעשה שבא לפניו, באדם שנסע באניה וקמה רוח סערה בים והים הולך וסוער והאניה חשבה להשבר והיו בסכנה עצומה, עד שעמד ונדר להשי"ת שאם ינצל יעלה לארץ ישראל ותיכף נח הים מזעפו והגיע בשלום אל היבשה ושוב נתחרט ורוצה שיתירו לו את נדרו והשיב, שמאחר שנדר בעת צרה, אי אפשר להזדקק לו בשום פנים, כי כן שמע ממקצת רבותינו ושכן ראה נוהגים.

ויש להביא ראיה למנהג העולם שלא להתיר נדר הנודר בעת צרה, מהא ד'נדרים' (סה.): **'המודר הנאה מחברו, אין מתירים לו אלא בפניו'**. ופירש הר"א ממיץ (הובא בהרא"ש שם): דמירי שנדר על דעת חברו, הילכך **'אין מתירין לו אלא בפניו'**. כלומר: מדעתו. כמו **'אין הבין לאדם אלא בפניו'**, פירושו: מדעתו. והיינו טעמא, כיון שלדעתו נדר, אין להתיר לו אלא מדעתו, שאם מתירו שלא מדעתו הרי הוא כגוזלו.

"ביחד" שידוכים
אלפי הצעות בתוכנת ההתאמות הייחודית לדתיים מכל הזרמים
עשרות סניפים בכל הארץ
מוקד ארצי 1800-100-992

10 ש"ח בלבד!
ניתן להשיג ב'שופר'
מתתיהו 10
בני ברק
03-6777779

האם יש זכות לבעל הזיכוי?

מאת הרה"ג קיקוב שליט"א

ראובן היה לו זיכוי מהצרכניה השכונתית על סך מסוים ובטעות השליך לכביסה את מכנסיו עם הזיכוי והזיכוי כובס ונשחת כתוצאה מכך. וכשבא ראובן לצרכניה לקנות מוצרים בזיכוי הזה אין בעלי הצרכניה מוכנים לתת לו מוצרים בשווי הזיכוי, כיון שאין לו את שטר הזיכוי. **וכעת ראובן בא לשאול: האם מותר לו לקחת מעצמו מוצרים בשווי הזיכוי כיון שיודע בעצמו שהדין עמו, או שאסור לו לעשות דבר כזה?**

ההשתתפות בשעור 'השאלה השבועית העולמית' ב'אולפני שופר' פתוח לצבור ביום חמישי בשעה 21:00 בערב בלמוד עם חברות בשיבות 'אהל יהודה' ניתן לצפות בשדור חי באתר שופר ביום חמישי בשעה 21:00 www.shofar.net

JERUSALEM WINERY
יקב ירושלים

כפרה המלכה אלגריה

מחירים מיוחדים
למארגי שי לחגים

יקב ירושלים מזמין אתכם רבנים, ראשי ישיבות, ראשי כוללים, ראשי מועצות דתיות וגבאי בתי-כנסיות, לקבל עבור ציבור הלומדים והמתפללים את **לוח השנה המהודר של "יקב ירושלים" עם הלכות קידוש של מרן מאור ישראל בהתאם לזמני "אור החיים" אספקה ישירה ללא תשלום**

הכמות מוגבלת-הקדימו להזמין: 050-4153000
jerusalem@jerusalemwinery.co.il

להחזיר קפה באותו מחיר אך יותר, זה רבית?

תקציר התשובה:

מהתורה מותר ללוות פירות ושאר חפצים על מנת להחזיר את אותה כמות ואיכות. אבל רבנן אסרו ללוות אפילו על מנת לשלם את אותה כמות, כיון שיכול להיות שבשעת ההלוואה הדבר זול ובשעת הפרעון זה התייקר, נמצא מחזיר דבר יותר יקר (יש אופנים שגם מדרבנן מותר כנזכר בשיעור). אמנם ברמ"א (יו"ד קס"ב א) מבואר; דרבנן התירו ללוות כיכר ע"מ להחזיר כיכר ואפילו שיש חשש שיחזיר כיכר יותר גדול או שיתייקר הקמח, כיון שזה דבר מועט לא קפדי אינשי ואפ"י שבשו"ע לא הוזכר דין זה, כתבו ה'בן איש חי' וב'הלכות עולם' ועוד: דמותר, כמו שכתב הרמ"א. יוצא, שאסור להלוות מדרבנן אפילו לשלם אותה כמות ואפילו שהתירו כיכר בכיכר, כיון שזה דבר מועט שאי אפשר להקפיד ולהחזיר אותה כמות. וכן אם יעלה המחיר זה דבר מועט שמוחלים. ולכאורה כאן שמחזיר לו כמות יותר, אפילו שווה אותו מחיר אסור, שהרי 20% זה לא דבר מועט. ויש שנטו להתיר אם הם אוהבים כל כך, שלא מקפיד כלל, אפילו אם מחזיר לו פחות מהכמות, לא היה מקפיד. (להלכה ולא למעשה).

שאלות ותשובות מפי הרה"ג רבי בן ציון מוצפי שליט"א

שאלה - 57353

לכבוד הרב
א. בקשר לפסק הלכה שכל הרבנים הוציאו נגד זמרים מסוימים. יש משהו שעדיין לא ברור לי, מצד אחד אני שומע את הרב אמנון יצחק שליט"א שאומר שאסור להאזין לשירים של שום זמר שמופיע "בערבי שירה" גם אם יש הפרדה מוחלטת. אבל מאידך גיסא ראיתי את ההודעה שחתמו עליה רוב גדולי הדור, שבה כתוב שאסור לשמוע שירים של זמר אם הוא מופיע בתערובת. מה הרב אומר?
ב. האם זה לא בגדר "גזירה שאין הציבור יכול לעמוד"?

תשובה

לפי דבריך נתיר את כל איסורי התורה, גם את השבת, גם את יום הכיפורים ועוד חלילה, כי אין הציבור המסכן יכול לעמוד בה.....
מענין אני לא ראיתי את ההודעה של גדולי הדור שאתה מזכיר, בכלל מי התיר לשמוע זמרים מאז חורבן בית המקדש. תלמד ואחר כך תעיר הערות לרבנים.

שאלה - 57298

לכבוד הרב שלום רב
שמעתי דברים קשים אך אמיתיים מהרב אמנון יצחק לגבי הזמרים היום כמה עוברים עברות ומחטיאים את הרבים. יש לי שאלה לגבי חתונות כאשר אני באה לשמח כלה ויש שירים של אותם זמרים "חרדים" מחטיאים מה עליי לעשות?
זה מוזר שיר אחד לרקוד ושיר אחד פשוט לשבת בצד.
רציתי לדעת מה דעת התורה בשמחות עם שירים שכאלה?

תשובה

כשהזמרים הללו מופיעים אסור להיות נוכחים וכל השירים שלהם אסורים.

שאלה - 57247

לכבוד הרב מוצפי שליט"א
שלום כבוד הרב האם מותר לשמוע ברדיו ... שירים של... ועוד ...

תשובה

הגמרא אמרה שמיום החורבן אופן ששומעת שירים תיעקר, וגזרו על כלי שיר מפני החורבן, וכל שכן שירים של ליצנים ומחטיאי הרבים.

ובבקשה ממך אם כוונתך כינה וישרה, ואין לך מטרה להכשיל, לא להזכיר להבא שמות... והשם יודע האמת.

שאלה - 17288

לכבוד הרב שליט"א: האם זה בסדר לשמוע זמר שמרקיד נפרד עם מחיצה אך ללא ישיבה נפרדת? שכמובן שר שירי קודש.

תשובה

זה ליצנות ותועבה ולא קודש.

שאלה - 16435

האם יש איסור לשמוע שירים של גויים או חילונים עם מילים שאין שם דברי כפירה ופריצות ואם כן מדוע והיכן המקור?

תשובה

כתוב בפסוק אל תשמח ישראל אל גיל כעמים.

שאלה - 48909

שלום לכבוד הרב האם מותר לצרוב/להעתיק וכו' שירים וסרטים וכו'?

תשובה

אסור משום גזל וליצנות.

שאלה - 43968

לכבוד הרב מוצפי שליט"א
האם מותר לשמוע קול של אישה/נערה מעל גיל 11 ששרה אם לא מכירים איך שהיא נראת או שרואים את דמותה?

תשובה

אין לשמוע זמר של אשה או נערה.

שאלה - 5907

לכבוד הרב אני שומע שירים חילונים כי ראיתי שהרב עובדיה אמר בפירוש שאיסור קול באשה ערוה זה רק אם אני מכיר אותה אבל כיון שאני לא מכיר אותה אז מותר על פי דין תורה
מה הרב אומר על זה?

תשובה

יש איסור ויש מוסריות. איך נהיה מסוגלים לשמוע זמרת לא כשירה המחטיאה את הרבים ועוד ליהנות משיריה המקולקלים זה כשר

בהלכה נכון, אבל מה עם היראת שמים? מרן כתב את כוונת ההלכה, אבל לא שהמליץ לך לשמוע אותה כאשר יש זמרים יראים.

שאלה - 55434

אני חרדית העובדת במקום שרובו נשים שאינן חרדיות. עובדת ערכה ערב פרידה ובמהלכו הזמינה בדרן. תיארתי שידבר דברי ליצנות ולכן המתנתי מס' דקות מועטות ויצאתי מהאולם לעיני כולם עד סוף המופע. חברותיי אמרו שיציאתי גרמה לברדן מבוכה והוא שינה את הופעתו ולא דיבר דברי ניבולות אלא התבדח על מנהגי עדות. האם נכון עשיתי שנשארתי מעט ואז היה ליציאתי רושם או שעדיף היה לצאת מהתחלה אך הנשים היו נכשלות בשמיעת דברי נבלות?

תשובה

כמותך ירבו בישראל, מחית כהלכה.

שאלה - 55026

לכבוד הרב מוצפי שליט"א
האם מותר לספר בדיחות לחבר או שמא זו ליצנות? תודה שרון

תשובה

רוב הבדיחות יש בהם עבירות חמורות.

שאלה - 40788

שלום לכבוד הרב יש לנו אירוע של אחותי במקום מעורב, הבשר הוא למהדרין והעוף כשר רבנות. שאלתי האם מותר לאכול שם? אין בעיה שהמהדרין מבושל אחרי כשרות רגילה? האם מותר ללכת לאירוע כזה בתור חרדים או שצריך לפי הכלל "כבוד בין הבריות מבטל לאו שבתורה" אם אני יודע שאחותי תיעלב... תודה

תשובה

כמה רעות יש שם, עצם התערובת ואיסורי תורה המתלווים לכך, ולא תתורו אחרי עיניכם... ריקודים שונים... כלי נגינה... שירי תיפלות... ליצנות ועוד. עון חילול השם של המשתתפים כאילו שום דבר לא קרה וכאילו הדבר מותר לחלוטין, הבעיות הקשות של הכשרות שנלאיתי מלסופרם.